

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş: 24.06.2024 Accepted/Kabul: 27.12.2024 Published/Yayınlama: 30.12.2024

Dikkat! Depremde Çocuklar Var: Deprem Kavramına Yönelik BİLSEM Öğrencilerinin Metaforik Algıları

Cemal AKÜZÜM¹, Leyla AKÜZÜM², Necattin DERVİŞOĞLU³

Öz

Bu araştırmada BİLSEM öğrencilerinin deprem kavramına yönelik metaforik algılarını incelemek ve bu bağlamda öğrenciler yönetiminde depreme ilişkin teorik ve uygulama esaslı bilgi ve deneyimlerin paylaşımı ve deprem faaliyet programlarının düzenlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili Kayapınar BİLSEM’de öğrenim gören 86 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış açık uçlu soru formu aracılığıyla toplanmıştır. Formda öğrencilerin her birinden “Deprem benzer, çünkü” cümlesini deprem algılarını ortaya çıkaracak şekilde tamamlamaları istenmiştir. Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanmasında, içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin algılarına dayalı olarak “Deprem” kavramına ilişkin 62 adet metafor üretilmiştir. Öğrenciler tarafından üretilen metaforlar incelendiğinde salıncak, kıyamet, beşik, canavar, gondol metaforlarının en çok ifade edilen metaforlar olduğu görülmektedir. Öğrenciler tarafından üretilen 62 adet metafor araştırmacılar tarafından Sarsıntı, Korku, Ani ve Yıkım olarak 4 kategori altında toplanmıştır. Çocukların duygusal sistemlerine bağlı olarak hayal güçleri, okudukları kitaplar, izledikleri filmler ve yakın çevrelerinin metafor temsillerine yansıdığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, deprem, metafor, doğal afet, Kahramanmaraş depremi.

¹ Prof. Dr., Dicle Üniversitesi Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Diyarbakır/Türkiye, cemal.akuzum@dicle.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8011-6027

² Doktora Öğrencisi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ/Türkiye, leylaakuzum@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-4686-1549

³ Kayapınar Bilim ve Sanat Merkezi, Diyarbakır/Türkiye, necattin21@hotmail.com, ORCID ID: 0009-0006-2432-5071

Attention! Children in an Earthquake: Metaphorical Perceptions of BİLSEM Students towards the Concept of Earthquake

Abstract

In this study, the metaphorical perceptions of BİLSEM students towards the concept of earthquake were examined, aiming to share theoretical and practical knowledge and experiences related to earthquakes under the management of students and to organize earthquake activity programs. The participant group of the study consists of 86 students enrolled in Kayapınar BİLSEM in Diyarbakır province during the 2023-2024 academic year. Research data were collected through a semi-structured open-ended question form. In the form, students were asked to complete the sentence "Earthquake is like ..., because ..." in a way that would reveal their earthquake perceptions. Content analysis technique was used for the analysis and interpretation of the data. According to the research results, a total of 62 metaphors related to the concept of "Earthquake" were produced based on students' perceptions. When the metaphors produced by the students were examined, it was observed that the swing, apocalypse, cradle, monster, and gondola metaphors were the most frequently expressed ones. The 62 metaphors produced by the students were categorized by the researchers under 4 categories as Tremor, Fear, Suddenness, and Destruction. It was observed that children's imaginative powers, the books they read, the movies they watched, and their immediate surroundings were reflected in metaphorical representations based on their emotional systems.

Keywords: Child, earthquake, metaphor, natural disaster, Kahramanmaraş earthquake.

1. GİRİŞ

Yerin derinliklerinde başlayan ve yer kabuğundaki kırılmalar sonucunda meydana gelen ani titreşimler nedeniyle yeryüzünün sarsılması olayı deprem olarak tanımlanmaktadır. Deprem Bölgeleri Haritasından ulaşılan bilgilere göre ülkemizin %92'si deprem bölgeleri içerisinde yer almakta, nüfusumuzun %95'i deprem tehlikesi altında yaşamını sürdürmekte, büyük sanayi bölgelerinin %98'i, barajlarımızın ise %93'ü deprem bölgesinde yer almaktadır (AFAD, 2019). Ülkemiz topraklarının Alp Himalaya (Akdeniz) Deprem Kuşağı gibi dünyanın en önemli üç deprem kuşağından birinde yer alması, ülkemizin çok şiddetli ve yıkıcı depremler yaşamasına sebep olmuştur.

Çok uzak geçmişte olduğu gibi yakın geçmişte de ülkemizde şiddeti ve etkisi çok yüksek depremler olmuş ve olmaya da devam etmektedir (Şahin ve Sipahioğlu, 2002). Son olarak 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş ilimizin Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde dokuz saat arayla meydana gelen depremler, bölgedeki 11 ilimizi de etkileyerek büyük maddi kayıpların yanında çok sayıda can kaybına da sebep olmuştur. Meydana gelen tüm depremler, toplumun her yaş grubunu etkilediği gibi çok sayıda çocuğu da farklı şekillerde etkilemektedir. Zira çocukların yaşadıkları deprem deneyimi sonrasında bazı fiziksel ve psikolojik sıkıntılar yaşadıkları da görülmüştür (Karabulut ve Bekler, 2019).

Çocuklar en çok bilmedikleri şeylerden korktukları için çocukları deprem konusunda bilgilendirmek, depremi tanımaya ilişkin etkinlikler yapmak onların bir doğal afet olan depremi öğrenmelerini ve zihinlerindeki deprem algısının daha anlamlı olmasını sağlayacaktır (Fetihi & Gülay, 2011). Ne yazık ki çocuklar büyük bir doğal afet olan depremin insan kontrolü dışında gerçekleştiğini ve deprem esnasındaki sarsıntıya müdahale edilememesini kendi zihin dünyalarında anlamlandıramazlar (Berument, Sayıl & Uçanok, 1999; Akt. Erkan, 2010). Travmatik olaylara verilen tepkiler tüm insanlarda farklı olabileceği gibi yaşanan travmalar, insanların gelişim dönemlerinin her birinde de farklı psikolojik etkiler gösterebilmektedir. Bu yüzden özellikle çocukluk dönemlerinde yaşanan deprem gibi bir doğal afetin travmaya dönüşebilme ihtimali daha yüksektir (Bal & Jensen, 2007; Sabuncuoğlu, vd., 2003; Sarman, 2012, Akt., Gülbahçe, A. & Kurt, E. 2019).

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli meydana gelen deprem sonrasında ülkemizde görülen korku ve panik havası, şüphesiz çocuklarda farklı şekillerde psikolojik sıkıntılar yaratmıştır. Deprem gibi travmatik olaylar sonrası çocukların duygu durumunu anlamak için birçok farklı çalışma yapılmış olmakla birlikte metafor tekniğinin kullanıldığı çalışmalar da alanyazında mevcuttur. Nitekim Malatya-Sivrice depremi sonrasında öğrencilerin deprem sonrası psikolojik sıkıntılarını belirlemek amacıyla ortaokul öğrencileriyle yapılan bir çalışmada çocukların korku, kaygı, panik, çaresizlik gibi duyguları içeren metaforlar kullandıkları görülmüştür (Karakuş, 2013). Buradan hareketle metaforların doğrudan anlatılamayan, soyut durumların ifadesinde kullanılabilen güçlü bir yöntem olabildiğini söylemek mümkündür.

Türkçede eğretileme, mecaz, benzetme gibi kelimelerle karşılık bulan metafor sözcüğü etimolojik olarak Yunanca kökenli bir sözcüktür. Yunanca meta (öte) ve phoros (taşımak) sözcüklerinin birleşiminden oluşan sözcük; bir sözcüğü doğal anlamı dışında kullanma, başkalaştırma anlamlarına da gelebilmektedir (etimolojiturkce.com). Aristo'ya göre "Yabancı sözler bizi şaşırtır, sıradan sözler sadece bildiğimiz şeyleri bize taşır; yeni şeyleri ise en iyi metafordan elde edebiliriz." (Aristoteles, 1995). Bu bağlamda metaforlar yoluyla anlatımın güçlendiği, derin anlamlar kazandığı, karşıdakini kimi zaman düşünmeye sevk ettiği kimi zaman da kavramın metoforik görüntüsünün daha net ve canlı olabildiği söylenebilir. Kişinin metafor ifadesi; onun fiziksel ve sosyo-kültürel çevresine bağlı olarak gelişen dil ve düşünce dünyasının bir temsili olarak düşünülebilir (Çubukçu, 2008; Saban, 2004). Ayrıca kişi metafor yoluyla yaşadığı yoğun duygusal durumu ve ifade etmekte zorlandığı düşüncesini kendi zihinsel tasarımıyla dışa vurur (Shaw & Mahlios, 2011; Akt., Doğan vd.,2021).

Simgesel bir ifade yolu olan metaforlar, bir yaşantıdan diğer bir yaşantıya geçiş yapılırken karşılaştırmalar yoluyla duruma ilişkin ortak noktalar ve farklılıklara ulaşabilme fırsatı sunar (Aydoğdu, 2008). Metaforların durumlara yönelik ortaya koyduğu bilginin önemini (Shell 1990; akt.

Saban, 2008), şu şekilde ifade etmektedir. “Eğer bir resim 1000 kelimeye bedelse bir metafor da 1000 resme bedeldir; çünkü bir resim sadece statik bir simge sunarken bir metafor bir şey hakkında düşünmek için zihinsel bir çerçeve sunmaktadır.” Daha açık bir ifadeyle metaforlar için çoğunlukla açıklanması zor olan bir durumu, olguyu veya olayı daha görünür ve anlaşılır kılabilmek için kişilerin iç dünyalarını ortaya koyabilen oldukça etkili zihin haritalarının ifadesidir, denilebilir (Arslan ve Bayrakçı, 2006).

Doğal afetler sonrasında afete yönelik kişilerin ifade ettiği metaforlar, afet sonrasındaki travmatik durumların atlatılması ve psikolojik iyi oluş sürecine yeni anlayışlar getirebilir. Sunulan metaforların dil sistemindeki kavramları etkilemesiyle duruma ilişkin algılarımız ve algularımıza paralel eylemlerimiz de değişim gösterebilir (Lakoff-Johnson, 2005: 174-176; akt. Alpaslan, 2007: 37). Zira bu araştırma yoluyla deprem gerçeğiyle yaşamak zorunda olan ülkemiz insanının, çocuklar özelinde, depreme ilişkin algıları ortaya konulacak, bir doğal afet olan depremin çocuğun duygu ve düşünce dünyasındaki mevcut konumu belirlenecektir. Böylece araştırmanın depreme ilişkin teorik ve uygulama esaslı destek, eğitim ve hareket programlarının revize edilmesi yönünde faydalar sağlayabileceği söylenebilir. Dolayısıyla bu çalışmayla BİLSEM öğrencilerinin deprem kavramına yönelik metaforik algılarını incelemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

1980’lerden bu yana metaforlara yönelik sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında farklı araştırmalar yapıldığı alanyazın incelemesinde görülmüştür. Öğretmen-öğrenci ilişkisi, çalışan-işveren, örgüt-çalışan ve afet-travma bağlamında metafor belirlemeye yönelik araştırmalar bu kapsamda yer alabilir (Morgan, 1986). Araştırmada deprem deneyimi yaşamış öğrenciler metaforlar yoluyla kişisel düşüncelerini ifade fırsatı bulmakta, deprem gibi karmaşık bir kavramı yaratıcılıklarını kullanarak ve bilinenden yola çıkarak bilinmeyen anlatma yoluna giderek derin düşünme becerisi kullanabilmektedirler. Belirlenen deprem algılarıyla çocuk odaklı deprem eğitim programları düzenlenebilir ve çocukların deprem farkındalığı artarak deprem bilgi düzeylerine de katkı sağlanabilir. Metaforlar yoluyla netlik ve anlam kazanan deprem olgusundan hareketle düzenlenecek bilinçlendirme çalışmalarıyla çocuğun değişen deprem algısı; deprem öncesi, deprem sırası ve deprem sonrası müdahale becerisi geliştirmesine etki edebilir. Günlük yaşamdan örneklerle ilişkilendirilen metaforlar yoluyla yine günlük yaşam uygulamalı deprem temalı öğrenme ortamları çocuğun deprem deneyimli öğrenmelerine olumlu etkiler yapabilir ve deprem sonrasındaki psikolojik süreçleri daha rahat geçirmesini sağlayarak hayata daha kolay adapte olabildiğini kolaylaştırabilir.

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş depremleri tüm ülkemizi derinden sarsmış özellikle çocukların dünyasındaki deprem algısının birçok olumsuzluk barındırdığı gözlemlenmiştir. Bu yüzden depremin çocukların gözündeki metafor temsilleri ortaya çıkarılmak

istenmiş ve ülkemizin deprem ülkesi olması hasebiyle çocuklar odağında depremle ilgili toplumsal bilincin oluşmasına katkı sağlanması yoluna gidilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, BİLSEM öğrencilerinin deprem kavramına yönelik metaforik algılarını incelemek, öğrenciler yönetiminde depreme ilişkin teorik ve uygulama esaslı bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasını sağlamaktır.

2. YÖNTEM

Araştırma Modeli

BİLSEM öğrencilerinin deprem kavramına ilişkin algılarını kurdukları metaforlar yoluyla tespit edilmesini amaçlayan bu araştırma nitel araştırma desenlerinden olan "olgu bilim" (fenomenoloji) yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Fenomenoloji, bireylerin olgulara ilişkin düşüncelerini yaşantılarında nasıl anlamlandırdıklarını ortaya çıkarmayı amaçlamakta ve buna bağlı olarak da nitel bir araştırma deseni olan fenomenoloji yöntemini kullanarak daha anlaşılır hale getirmek ve hatta o fenomen karşısında fenomeni nasıl ifade ettiklerini bilimsel olarak araştırmaya çalışmaktadır (Patton, 2014). Bir başka tanımlamada Creswell (2007) fenomenoloji nitel araştırma deseni olup kişilerin gelişen fenomen hakkında deneyimlerinden de yararlanarak başka bir duruma benzetme ve ortak bir anlam çıkarmaya çalışmalarını ifade etmektedir. Bu gerekçelerden hareketle çalışmada deprem kavramı bir fenomen olarak düşünülmüş, öğrencilerin bu fenomen hakkındaki ortak algılarını yaşantıları ile bağdaştırarak başka kavramlarla ifade ederek ortaya çıkarılmasında olgu bilim deseninden yararlanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili Kayapınar BİLSEM’de öğrenim gören 86 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Bu yöntemde mantık daha önceden belirlenen bazı önem ölçütlerini, problemle ilgili nitelikleri karşılayan kişi ve durumları çalışmak ve gözden geçirmektir. Bu ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından hazırlanabilir ya da önceden hazırlanmış olabilir (Başaran, 2017). Bu araştırmanın ölçütlerini; öğrencilerin Kayapınar Bilim ve Sanat Merkezinde öğrenim görüyor olması, ilkokul veya ortaokul düzeyinde kayıtlı olması, en az bir kez deprem deneyiminin olması gibi oluşturmaktadır. Araştırmaya dâhil olan ve veri toplama aracı geçerli olan katılımcılara ilişkin demografik bilgiler aşağıda verilmiştir:

Tablo 1. Katılımcı Gruba İlişkin Demografik Bililer

Öğrenim Düzeyi / Cinsiyet	Erkek		Kız		Toplam	
	f	(%)	f	(%)	f	(%)
İlkokul	14	30.43	11	27.50	25	29.07
Ortaokul	32	69.57	29	72.50	61	70.93
Toplam	46	100	40	100	86	100

Araştırmaya, ilkokulda okuyan 14'ü (%30.43) erkek ve 11'i de (27.50) kız olmak üzere 25 öğrenci katılmışken; ortaokulda okuyan 32'si (%69.57) erkek ve 29'u da (%72.50) kız olmak üzere 61 öğrenci katılmıştır. Toplamda okul türüne göre araştırmaya 25'i (%29.07) ilkokulda ve 61'i de (%70.93) ortaokulda öğrenim gören olmak üzere 86 öğrenci katılmıştır (Tablo 1).

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış açık uçlu soru formu aracılığıyla toplanmıştır. Çalışma grubunun deprem kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla öğrencilerin her birinden “Deprem benzer, çünkü” cümlesini deprem algılarını ortaya çıkaracak şekilde tamamlamaları istenmiştir. Bunun için öğrencilere bu cümlenin yer aldığı bir form verilmiş ve onlardan sadece tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak düşüncelerini dile getirmeleri istenmiştir. Bu araştırmada “çünkü” kavramına da yer verilerek katılımcıların “deprem” kavramına ilişkin ürettikleri metaforları için bir gerekçe veya mantıksal dayanak sunmaları istenmiştir. Katılımcıların depreme ilişkin ürettikleri metaforlar ve mantıksal dayanakları, bu araştırmada temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

Verilerin İşlenmesi ve Analizi

Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanmasında, içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Bu aşamada öncelikle çalışma grubu tarafından “deprem” kavramına ilişkin üretilen metaforların alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların cevaplamış olduğu formlarda belli bir metaforu net bir şekilde dile getirip getirmediğine bakılmıştır. Herhangi bir metafor imgesini içermeyen formlar ile boş bırakılan formlar (n=7) elenerek araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırma kapsamı dışında bırakılan formların ayıklanmasından sonra toplam 62 adet geçerli metafor elde edilmiştir. Daha sonra her temayı temsil edecek katılımcı formlarından “örnek metafor ifadeleri” seçilmiştir. Böylece her temayı en iyi temsil ettiği varsayılan katılımcı metafor imgelerinin derlenmesiyle bir “örnek metafor listesi” oluşturulmuştur. Örnek metafor listesi baz alınarak her metafor imgesi, depremi konu etme biçimi bakımından belli bir tema ile ilişkilendirilerek (örneğin, “korku imgesi olarak deprem”, “sarsıntı imgesi olarak deprem” vb.) toplam 4 farklı tema oluşturulmuştur. Ayrıca oluşturulan örnek metafor listesi, mantıksal dayanaklarıyla birlikte her temaya ilişkin yapılan veri analizinde de kullanılmıştır. Buna ek olarak bir metafor imgesini kimin ürettiğine

ilişkin kişisel bilgiler, söz konusu metafor ifadesinin hemen ardında yer alan parantez içinde verilmiştir (3E2=3.sınıf erkek öğrenci 2. metafor gibi veya 4K7=4.sınıf kız öğrenci 7. metafor gibi). Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için araştırmada ulaşılan 4 tema altında verilen metafor imgelerinin söz konusu bir temayı temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda üniversitede ders veren bir öğretim üyesine, 62 adet örnek metafor imgesinin alfabetik sıraya göre dizili olduğu bir liste ile 4 temanın adlarını içeren bir liste verilmiştir. Uzmardan bu iki listeyi de kullanarak birinci listedeki örnek metafor imgelerini ikinci listedeki 4 temaya (hiçbir metafor imgesini dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmesi istenmiştir. Daha sonra uzmanın yaptığı eşleştirmeler araştırmacının kendi temalarıyla karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği Miles ve Hubermanın formülü [Güvenirlilik = Görüş birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) X 100] kullanılarak hesaplanmıştır. Nitel çalışmalarda uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen düzeyde bir güvenirlilik sağlanmış olmaktadır (Saban, 2008: 467). Bu araştırmaya özgü olarak gerçekleştirilen güvenirlilik çalışmasında %96 oranında bir uzlaşma (güvenirlilik) sağlanmıştır. Güvenirlilik çalışması kapsamında, görüşüne başvuru alan uzman sadece 3 metaforu (anneanne, masa ve dolap metaforlarını) araştırmacınınkinden farklı bir kategoriyle ilişkilendirmiştir. Bu hesaplama sonucunda $Güvenirlilik = 77 / 77 + 3 \times 100 = \%96$ olarak hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak öğrencilerin deprem kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlara değinilmektedir. Daha sonra deprem kavramına ilişkin olarak geliştirilen 4 tema, katılımcıların ürettiği örnek metafor imgeleriyle de desteklenerek tanıtılmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ilkokul ve ortaokul öğrencileri deprem kavramına ilişkin olarak toplam 62 adet geçerli metafor üretmiştir (Tablo 2).

Öğrencilerin “Deprem” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin “*Öğrencilerinizin konuşma becerileri ile ilgili ne düşünüyorsunuz?*” sorusuna verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen görüşlerden çıkarılan temalar, frekanslar ve örnek cevaplar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Deprem kavramına ilişkin ileri sürülen metaforlar

Metafor Kodu	Metafor Adı	Metaforu Temsil eden Öğrenci		Metafor Kodu	Metafor Adı	Metaforu Temsil eden Öğrenci	
		f	%			f	%
1	Açılan çekmece	1	1,16	32	Sıkışmışlık hissi	1	1,16
2	Avize	2	2,33	33	Yalnızlık hissi	1	1,16
3	Beşik	3	3,49	34	Yaratık	1	1,16
4	Çığ düşmesi	1	1,16	35	Ağaç dalının kırılması	1	1,16
5	Fırtınada sallanan tekne	1	1,16	36	Araba egzozu	1	1,16
6	Filin tepinmesi	1	1,16	37	Buzda kayma	1	1,16
7	Gondol	3	3,49	38	Doğal afet	2	2,33
8	Halının kıvrımı	1	1,16	39	Doların artışı	1	1,16
9	İnsanı kaldırma	1	1,16	40	Fırtına	2	2,33
10	Keşkül tatlısı	1	1,16	41	Haberci	1	1,16
11	Korku treni	1	1,16	42	Kapı çarpması	1	1,16
12	Kumdan kale	1	1,16	43	Katil	2	2,33
13	Masaj makinesi	1	1,16	44	Kıyamet	2	2,33
14	Salıncak	4	4,65	45	Korna sesi	1	1,16
15	Sallanan masa	1	1,16	46	Koşturmaca	1	1,16
16	Trambolin	2	2,33	47	Şiddetli patlama	1	1,16
17	Tsunami	1	1,16	48	Uçağın havalanması	1	1,16
18	Uzuvlar	1	1,16	49	Yüksekten düşme	1	1,16
19	Aslan ve goril	1	1,16	50	Çökmüş binalar	2	2,33
20	Azrail	2	2,33	51	Devler ülkesi	2	2,33
21	Bomba	2	2,33	52	Enkaz arabalar	1	1,16
22	Can savaşı	1	1,16	53	Enkaz evler	2	2,33
23	Canavar	3	3,49	54	Hayal âlemi	1	1,16
24	Cehennem	1	1,16	55	Meteor çarpması	1	1,16
25	Hüzün	1	1,16	56	Taşmış kazan	1	1,16
26	Kırmızı renk	1	1,16	57	Uzay boşluğu	1	1,16
27	Kıyamet	2	2,33	58	Uzaylı akını	1	1,16
28	Korku evi	1	1,16	59	Yarılmış yollar	2	2,33
29	Korkunç şey	2	2,33	60	Yıkık duvar	1	1,16
30	Ölüm	1	1,16	61	Yıkık köprüler	1	1,16
31	Savaş	2	2,33	62	Yıkılan okulum	1	1,16
				Toplam		86	100

Öğrenci algılarına dayalı olarak “Deprem” kavramına ilişkin 62 adet metafor saptanmıştır. Öğrenciler tarafından üretilen 62 adet metaforun araştırmacılar tarafından 4 kategori altında toplanması uygun bulunmuştur. Bu kategoriler sırasıyla şöyledir: “*Sarsıntı, Korku, Aniden ve Yıkım.*”

Sarsıntı İmgesi Olarak Deprem Alt Temasına İlişkin Metafor Dağılımı

Öğrenci görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan “Sarsıntı” kategorisinde 27 öğrenci tarafından üretilen 18 metafor bulunmaktadır ve bu kategori altında üretilen metaforlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. “Sarsıntı” Kategorisi

Metafor Kodu	Sarsıntı İmgesi Olarak Deprem	Metaforu Temsil Eden Öğrenci	
		<i>f</i>	%
1	Açılan çekmece	1	1,16
2	Avize	2	2,33
3	Beşik	3	3,49
4	Çığ düşmesi	1	1,16
5	Fırtınada sallanan tekne	1	1,16
6	Filin tepinmesi	1	1,16
7	Gondol	3	3,49
8	Halının kıvrımı	1	1,16
9	İnsanı kaldırma	1	1,16
10	Keşkül tathisi	1	1,16
11	Korku treni	1	1,16
12	Kumdan kale	1	1,16
13	Masaj makinesi	1	1,16
14	Salıncak	4	4,65
15	Sallanan masa	1	1,16
16	Trambolin	2	2,33
17	Tsunami	1	1,16
18	Uzuvlar	1	1,16
Toplam		27	31,37

Tablo 3'te "Sarsıntı" kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu geliştiren öğrenci sayısı ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Tablo 3 incelendiğinde bu kategoride öğrenciler tarafından en fazla üretilen metaforun *Salıncak* ($f=4$), *Beşik* ($f=3$) ve *Gondol* ($f=3$) olduğu görülmektedir. Aşağıda "Sarsıntı" kategorisine ilişkin üretilen metaforların öğrenciler tarafından açıklanan mantıksal dayanaklarına ilişkin örneklere yer verilmiştir.

Salıncak: "Büyük bir salıncakta kuvvetli bir şey seni sallar." (4E14)

Beşik: "Beşikteymiş gibi sallanır ve sonra durursun." (3K3).

Gondol: "Düşecekmiş gibi sallanırsın." (5K7).

Açılan çekmece: "Hızla açılan çekmecenin içindeki eşyalar sarsılır ve düşer." (6K1).

Masaj makinesi: "Bir masaj makinesi yeryüzünü sarsar, yer yarılar, yeni yerler oluşur." (7E13).

Korku İmgesi Olarak Deprem Alt Temasına İlişkin Metafor Dağılımı

Öğrenci görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan "Korku" kategorisinde, 23 öğrenci tarafından üretilen 16 metafor bulunmaktadır ve bu kategori altında üretilen metaforlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. “Korku” Kategorisi

Metafor Kodu	Korku İmgesi Olarak Deprem	Metaforu Temsil Eden Öğrenci	
		<i>f</i>	%
19	Aslan ve goril	1	1,16
20	Azrail	2	2,33
21	Bomba	2	2,33
22	Can savaşı	1	1,16
23	Canavar	3	3,49
24	Cehennem	1	1,16
25	Hüzün	1	1,16
26	Kırmızı renk	1	1,16
27	Kıyamet	2	2,33
28	Korku evi	1	1,16
29	Korkunç şey	2	2,33
30	Ölüm	1	1,16
31	Savaş	2	2,33
32	Sıkışmışlık hissi	1	1,16
33	Yalnızlık hissi	1	1,16
34	Yaratık	1	1,16
Toplam		23	26,74

Tablo 4’te “Korku” kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu geliştiren öğrenci sayısı ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Tablo 4 incelendiğinde, bu kategoride öğrenciler tarafından en fazla üretilen metaforun *Canavar* ($f=3$), *Kıyamet* ($f=2$) ve *Bomba* ($f=2$) olduğu görülmektedir. Aşağıda “Korku” kategorisine ilişkin üretilen metaforların öğrenciler tarafından açıklanan mantıksal dayanaklarına ilişkin örneklere yer verilmiştir.

Kıyamet: “*Kıyamet kopunca kaçıp kurtulmak istersin, depremden de kurtulmak istedim.*” (6E27)

Cehennem: “*Cehennem de deprem gibi korkutucudur.*” (4E24).

Ölüm: “*Ne zaman öleceğimizi bilemeyiz.*” (5E30).

Savaş: “*Aileni kaybedersin, sevdiğilerini kaybedersin, her şeyini kaybedersin.*” (4K31).

Canavar: “*Korkunç bir şey sizi yok eder.*” (3E1).

Azrail: “*Beklenmedik bir zamanda gelir ve çok korkutur.*” (7K20).

Aniden İmgesi Olarak Deprem Alt Temasına İlişkin Metafor Dağılımı

Öğrenci görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan “Aniden” kategorisinde, 19 öğrenci tarafından üretilen 15 metafor bulunmaktadır ve bu kategori altında üretilen metaforlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. “Aniden” Kategorisi

Metafor Kodu	Aniden İmgesi Olarak Deprem	Metaforu Temsil Eden Öğrenci	
		<i>f</i>	%
35	Ağaç dalının kırılması	1	1,16
36	Araba egzozu	1	1,16
37	Buzda kayma	1	1,16

38	Doğal afet	2	2,33
39	Doların artışı	1	1,16
40	Fırtına	2	2,33
41	Haberci	1	1,16
42	Kapı çarpması	1	1,16
43	Katil	2	2,33
44	Kıyamet	2	2,33
45	Korna sesi	1	1,16
46	Koşturmaca	1	1,16
47	Şiddetli patlama	1	1,16
48	Uçağın havalanması	1	1,16
49	Yüksekten düşme	1	1,16
Toplam		19	22,08

Tablo 5'te "Aniden" kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu geliştiren öğrenci sayısı ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Tablo 5 incelendiğinde bu kategoride öğrenciler tarafından *Doğal Afet* (f=2), *Doların Artışı* (f=1) ve *Haberci* (f=1) gibi metaforların üretildiği görülmektedir. Aşağıda "Aniden" kategorisine ilişkin üretilen metaforların öğrenciler tarafından açıklanan mantıksal dayanaklarına ilişkin örneklere yer verilmiştir.

Doğal Afet: "Doğal afetler haber vermez." (5K38).

Doların Artışı: "Deprem aniden olur, dolar da aniden artar." (7E39).

Haberci: "Hikâyelerde ansızın haber getiren haberciler olur." (6K41).

Yüksekten düşme: "Deprem bana yaz tatilinde arkaları dönük şekilde paraşütle atlayan kişileri hatırlattı." (8E49).

Yıkım İmgesi Olarak Deprem Alt Temasına İlişkin Metafor Dağılımı

Öğrenci görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan "Yıkım" kategorisinde 17 öğrenci tarafından üretilen 13 metafor bulunmaktadır ve bu kategori altında üretilen metaforlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. "Yıkım" Kategorisi

Metafor Kodu	Yıkım İmgesi Olarak Deprem	Metaforu Temsil Eden Öğrenci	
		f	%
50	Çökmüş binalar	2	2,33
51	Devler	2	2,33
52	Enkaz arabalar	1	1,16
53	Enkaz evler	2	2,33
54	Hayal âlemi	1	1,16
55	Meteor çarpması	1	1,16
56	Taşmış kazan	1	1,16
57	Uzay boşluğu	1	1,16
58	Uzaylı akını	1	1,16
59	Yarılmış yollar	2	2,33

60	Yıkık duvar	1	1,16
61	Yıkık köprüler	1	1,16
62	Yıkılan okulum	1	1,16
Toplam		17	19,76

Tablo 6’da “Yıkım” kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu geliştiren öğrenci sayısı ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Tablo 6 incelendiğinde bu kategoride öğrenciler tarafından *Çökmüş binalar* (f=2), *Enkaz evler* (f=2), *Yıkılan okulum* (f=1) gibi metaforların üretildiği görülmektedir. Aşağıda “Yıkım” kategorisine ilişkin üretilen metaforların öğrenciler tarafından açıklanan mantıksal dayanaklarına ilişkin örneklere yer verilmiştir.

Enkaz altında kalan evler: “Depremde evlerimiz enkaz altında kalır.” (3K53).

Çökmüş binalar: “Depremden sonra televizyonda sürekli çökmüş binalar gördüm.” (4E50).

Yıkılan okulum: “Çünkü okulum depremde yıkıldı.” (2K61).

Devler: “Kendimi devlerin saldırısına uğramış hissettim.” (3E51).

Yarılmış yollar: “Deprem yüzünden yollarda çok derin yarıklar oluştu.” (6K59).

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin deprem kavramına yönelik metaforik algılarının incelendiği bu araştırmada öğrenciler tarafından 62 farklı metafor üretildiği görülmüştür. Bu metaforlar birbiriyle ilişkilerine göre gruplandığı zaman araştırma sonucunda sarsıntı, korku, aniden ve yıkım şeklinde 4 kategori ortaya çıkmıştır. Öğrenciler tarafından en çok üretilen metaforlar; salıncak (4 öğrenci), kıyamet (4 öğrenci), beşik (3 öğrenci), canavar (3 öğrenci), gondol (3 öğrenci) olmuş ve üretilen bu metaforların çoğunlukla sarsıntı ve korku kategorisine ait olduğu görülmüştür. Bu durum; çocukların deprem kavramına yönelik ürettikleri metaforlar bağlamında kendi oyun odaklı dünyalarıyla ilişkili olarak benzetme yapmalarının yanı sıra metaforlara ağırlıklı olarak korku duygusunu da yansıttıkları şeklinde yorumlanabilir. Araştırma bulgularına ilişkin alanyazındaki benzer çalışmalar incelendiğinde deprem deneyimi olan çocukların depreme ilişkin geliştirdikleri metaforların yıkıcı ve olumsuz içerikli olduğu görülmüştür. Demirkaya (2007a, 2007b.), Aksoy (2013), Karakuş (2013), Değirmenci (2019) ve Karakuş (2019) tarafından yapılan çalışmalar bu durumu destekler niteliktedir.

Araştırma sonuçlarına göre çocukların deprem kavramına ilişkin ileri sürdükleri 18 adet sarsıntı ve 16 adet korku odaklı metafor, onların duygusal sistemlerinin gelişmişlik düzeylerinin ürünü olarak değerlendirilebilir. Aynı zamanda üretilen metaforların çocukların hayal dünyalarını yansıtan (beşik, salıncak, gondol, trombolin, canavar, kumdan kale gibi) somut bir düşünce ürünü olduğu da görülmüştür. Nitekim alanyazındaki çalışmalarda çocukların fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişim özelliklerinden ötürü afetlere ve acil durumlara karşı kendilerini savunmasız hissettikleri, kendi gelişim düzeylerinin gerektirdiği gibi davrandıkları ve yetişkinler tarafından korunmaya ihtiyaç

duydıkları bilgisine ulaşabilmektedir (Masuda & Yamauchi, 2017; Bosschaart, van der Schee, Kuiper, & Schoonenboom, 2016; Tuladhar, Yatabe, Bhandary, & Dahal, 2015). İran'daki 5-6 yaş çocukların çizimleri yoluyla onların depreme yönelik algılarını ortaya çıkarmak amacıyla Izadkhah & Gibbs (2015) tarafından yapılan bir çalışmada çocukların çizimlerinin daha çok kaygı ve korku odaklı olduğu, kendilerini güvende hissettiren ve hissettirmeyen alanları çizdikleri görülmüştür.

Araştırmaya katılmaya sağlayan öğrencilerin görüşlerine göre geliştirdikleri 15 adet metafor (doğal afet, haberci, katil, kıyamet gibi) aniden kategorisi altında toplanmıştır. Üretilen bu metaforlardan hareketle öğrencilerin birçoğunun hayal güçlerinin de etkisiyle depremi ansızın olan, hazırlıksız yakalayan, habersiz gelen, olumsuz, zarar veren bir durum/şey/kişi gibi algıladıkları yorumu yapılabilir. İleri sürülen metaforların aniden kategorisi adı altında ulaşılan bulguların Demirkaya (2007a, 2007b), Kaya (2010), Karakuş (2013), Aksoy (2013), Yazıcı ve Kalın (2018), Karakuş (2019) tarafından yapılan çalışmaların bulgularıyla örtüştüğü söylenebilir. Gençoğlu'nun (2019) yaptığı kelime ilişkilendirme çalışmasında öğrencilerin %86'sının depremi "ölüm" temasıyla ilişkilendirdiği görülmüştür. Araştırmacı tarafından bu sonuç, "Bu durum, ülkemizde yaşanan depremlerin şiddeti ne olursa olsun ölümle sonuçlanması alınan önlemlerin ne kadar az ve yapılan binaların ne kadar dayanıksız olduğunun bir göstergesidir." şeklinde yorumlanarak deprem ülkesi olduğumuz gerçeğinin özellikle hazırlıklar bağlamında göz ardı edildiğine dikkat çekilmiştir.

Araştırma bulgularına göre 13 adet (çökmüş binalar, enkaz altında kalmış evler, yıkılan okulum gibi) metaforlar yıkım kategorisi altında toplanmıştır. Araştırmanın ilgili bulgusu öğrencilerin depremi doğrudan binalarla ilintili olarak yıkıcı, yok edici olarak gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Araştırma bulgusunun bina ve yıkım bağlamında dikkat çekici olduğu söylenebilir. Alanyazın incelendiğinde öğrencilerin ürettikleri metaforlarda depremin yıkıcı özelliğini ortaya koyan bulgulara Kaya (2010) tarafından yapılan çalışmada rastlanılmıştır. Ortaokul öğrencileriyle yapılan araştırma sonucunda öğrenciler tarafından üretilen 30 metaforunda öğrencilerin depremi yıkıcı/yok edici bir olay olarak algıladıkları görülmüştür. Benzer şekilde Aksoy (2013) tarafından yapılan çalışmada da katılımcılar tarafından geliştirilen metaforlar aracılığıyla depremlerin yıkan, yok eden, ortadan kaldıran ve zarar veren doğal olay gibi kategoriler oluşturulmuştur.

Araştırma sonuçları bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin deprem kavramına ilişkin ürettikleri metaforların çocuktan çocuğa farklılaşmakla beraber çocukların çoğunlukla birbirine yakın metaforlar ürettikleri görülmüştür. Zira onların gelişim dönemleri bağlamında duygusal sistemlerinin yanında çoğunlukla çevreden, okudukları kitaplar ve izledikleri filmlerden beslenen hayal güçlerinin ürettikleri metaforlara yansıdığı görülmüştür. Sarsıntı, korku, aniden kategorileri altında toplanan metaforların öğrencilerin depremin oluş zamanına odaklanarak ürettikleri

söylenebilir. Yıkım kategorisi altında toplanan metaforların ise deprem sonrasında çocukların kendilerinde, yakın çevrelerinde, medyada gördükleri yıkımlarla bağlantılı olarak üretildiği şeklinde yorumlanabilir. Değirmenci'nin (2009) yaptığı depreme ilişkin metafor çalışması ve Karakuş'un (2019) yaptığı doğal afetlere ilişkin kelime çalışmasında depreme yönelik algıların genel olarak olumsuz içerikli olduğu tespit edilmiştir.

Öneriler

Araştırma kapsamında öğretmenlere, öğrencilere ve yetkililere sunulabilecek öneriler yoluyla deprem ve depreme bağlı birçok değişkenin daha iyi anlaşılması, gerekli önlemlerin alınması, deprem öncesi ve sonrası güvenliğinin artırılması, deprem konusunda bilinçlendirilmiş bir toplum oluşturulmasına katkı sunulması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları kapsamında aşağıdaki önerilerin dikkate değer olduğu düşünülmektedir.

- Öğrencilerin depreme ilişkin duygu ve düşüncelerini yansıttıkları metaforlardan yola çıkılarak farklı sanatsal ifade biçimlerine başvurulabilir. Resim, yazı, müzik, drama gibi sanat dalları yoluyla deprem teması daha anlaşılır, daha hayatın içinden kabul edilebilir.

- Deprem ve afet bilincini geliştirme amaçlı oluşturulan öğrenci kulüpleri yoluyla çocukların gözünden diğer çocuklara deprem bilinçlendirme (teorik ve uygulamalı çalışmalar, acil durum planları, deprem çadırlarını ziyaret, AFAD ziyareti, ilk yardım bilgisi edinme ve edindirme vb.) faaliyetleri yapılabilir.

- Öğretmenler; öğrencilerin metafor temsillerinden yola çıkarak onların duygu dünyalarından hareketle eğitici, öğretici, öğrenciye özgü yöntemlerle depremi tanıtmaya yoluna gidebilirler.

- Öğrencilerin ürettikleri metaforlardan yararlanılarak eğitim materyalleri hazırlanabilir. Öğrencilere deprem konseptinin tüm değişkenlerini içeren çizgi film, belgesel, simülasyonlar ve çeşitli yazılı ve görsel kaynaklar yoluyla öğrencilerin doğayı tanımalarını sağlamanın yanında deprem gerçeğini daha iyi anlamalarına da yardımcı olabilir.

- Metafor temsillerinde ifade edilen mekân, yapı, bina unsurları kapsamında yetkililer tarafından okul, ev, hastane vb. kurumların deprem güvenliği açısından kontrollerinin sağlanarak öğretmen ve öğrencilere gerekli bilgilendirmeler yapılabilir.

- Deprem deneyimi yaşamış öğrencilere ilgili kurumlarca psikolojik destek sunulabilir. Ayrıca deprem sırasında ve deprem sonrasında ilgili kurumlar tarafından çocukların kendileri ve yakınları için hayati önem taşıyan temel sağlık ve ilk yardım bilgilerini içeren mini kitap, broşürlerin yanında çeşitli projeler ve kampanyalar da düzenlenebilir.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma, Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 21.05.2024 tarih ve 709442 sayılı Olur'u ile uygun görülmüştür.

5. KAYNAKÇA

- AFAD (2019). *Deprem nedir?* (18/01/2024 tarihinde <https://www.afad.gov.tr/deprem-nedir> adresinden ulaşılmıştır).
- Aksoy, B. (2013). Depremi yaşamış olan 9. sınıf öğrencilerinin “deprem” kavramına yönelik algılarının nitel açıdan incelenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 5(1), 247-265.
- Alpaslan, S. (2007). *Sanayi ve bilgi toplumu yönetim metaforlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Aristoteles, (1995). *Retorik* (Çev. Mehmet H. Doğan).
- Arslan, M., & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Millî Eğitim*, 35(171), 100-108.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yardımıyla analiz*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Aydoğdu, F., & Fofana, A. (2023, February). Depremin küçük çocuklar üzerindeki etkileri ve müdahale programları. *In International Conference on Trends in Advanced Research* (Vol. 1, pp. 20-25).
- Başaran, Y. (2017). Sosyal bilimlerde örnekleme kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(47), 480-495.
- Bosschaart, A., van der Schee, J., Kuiper, W., & Schoonenboom, J. (2016). Evaluating a flood- risk education program in the Netherlands. *Studies in Educational Evaluation*, 50, 53-61. <https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2016.07.002>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design choosing among five approaches (2nd Edition)*. California: Sage Publications.
- Çubukçu, Z. (2008). İlköğretim ve ortaöğretimdeki öğrenci ve öğretmenlerin öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *International Conference On Educational Science ICES'08*.
- Değirmenci, Y. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının “doğal afet” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların incelenmesi. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, (39), 83-94.
- Demirkaya, H. (2007a). İlköğretim 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin depreme yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(3), 37-49.
- Demirkaya, H. (2007b). İlköğretim öğrencilerinin deprem kavramı algılamaları ve depreme ilişkin görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 68-76.

- Doğan, M., Nacaroglu, O., & Ablak, S. (2021). Sivrice depremini yaşamış ortaokul öğrencilerinin depreme ilişkin metaforik algılarının incelenmesi: Malatya ili örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(51), 384-402.
- Erkan, S. (2010). Deprem yaşayan ve yaşamayan okul öncesi çocukların davranışsal/duygusal sorunlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 55-66.
- Fetih, L., & Gülay, H. (2011). Deprem bilinci artırma programı'nın (DEBAP) 6 yaş çocukları üzerindeki etkisi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1), 1-17.
- Gençoğlu, S. E. (2019). 6. sınıf öğrencilerinin doğal afetlere yönelik bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi (KİT) yoluyla incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Izadkhan, Y.O ve Gibbs, L. (2015). A study of preschoolers' perceptions of earthquakes through drawing. *International Journal of Disaster Risk Reduction* 14(2), 132–139. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2015.06.002>
- Karabulut, D., Bekler, T. (2019). Doğal Afetlerin Çocuklar ve Ergenler Üzerindeki Etkileri. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(2), 368-376.
- Karakuş, U. (2013). Depremi yaşamış ve yaşamamış öğrencilerin deprem algılarının, metafor analizi ile incelenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18(29), 97-116.
- Karakuş, U. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının doğal afet kavramlarına ilişkin algılarının kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(3), 735-751.
- Kaya, H. (2010). Metaphors developed by secondary school students towards "earthquake" concept. *Educational Research and Review*, 5(11), 712-718.
- Kurt, E., & Gülbahçe, A. (2019). Van depremini yaşayan öğrencilerin travma sonrası stres bozukluğu düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3) , 957-972 .
- Masuda, K., & Yamauchi, C. (2017). The effects of female education on adolescent pregnancy and child health: evidence from Uganda's Universal Primary Education for fully treated cohorts. GRIPS Discussion Paper - National Graduate Institute for Policy Studies, (17/01), 49-pp. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/07f5/ebe91e3ac20179daae7d862ea50f8154f94e.pdf>
- Morgan, G., (1986). *Images of organization*. Newbury Park, CA: Sage.
- Patton, M., Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çeviri Editörleri: M. Bütün-S. B. Demir). Ankara: Pegem A.
- Saban, A., (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (55), 459-496.
- Şahin, C., & Sipahioğlu, Ş. (2002). *Doğal afetler ve Türkiye*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Şahin, C., & Sipahioğlu, Ş. (2002). Doğal Afetler ve Türkiye. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık Turizm Sanayi Ticaret Ltd. Şti. (Ümit Ofset Matbaacılık), Ankara.

Tuladhar, G., Yatabe, R., Bhandary, N., & Dahal, R. (2015). Assessment of disaster risk reduction knowledge of school teachers in Nepal. *International Journal of Health System and Disaster Management*, 3(1), 20. <https://doi.org/10.4103/2347-9019.147142>

Yazıcı, O. ve Kalın Ulu, O. (2018). “Doğal afet” için kavramsal metaforların karşılaştırmalı analizi. *Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 25-40.

URL-1. <https://www.etimolojiturkce.com/> (Erişim Tarihi: 24.05.2024)

Extended Abstract

A person can continue his life without reading and writing throughout his life, but it is not possible for him to continue his life without doing the acts of speaking and listening. Because, in addition to meeting their biological needs, human beings need to transfer their feelings, thoughts and knowledge to other people and to understand them. Based on this necessity, man, who is a social being, is obliged to communicate in order to meet his biological and psychological needs. The word communication means "the transmission of feelings, thoughts, or information to others in every conceivable way. The communication skills of the person who uses the ability to speak is the most prominent feature that distinguishes him from other living things. Speech is the most important of the basic language skills required for the individual to express himself and to ensure communication and interaction in society. Speaking, which is a communication skill that takes place by ensuring that words are transmitted orally through hearing and listening; It has an important place in the actions of individuals to understand each other and explain themselves. The fact that the act of speech is reciprocal and that the moods of the people speaking during the conversation are involved in the communication process makes speech different from other ways of communication. The positive or negative emotions, tones of voice, gestures and gestures of the people who speak benefit the quality of the communication. Thus, the communication process can be more effective because the speakers express their feelings and thoughts more clearly and give instant feedback. Speaking skills; Since the existence of man, it has been the most important method of communication in terms of enabling people to explain themselves and get closer to each other. According to research, people spend 50% to 80% of their day communicating. Of this rate, 45% is listening, 30% is speaking, 16% is reading and 9% is writing communication skills. Considering that speaking and listening skills affect each other, a defective speaking skill in a person can also mean that up to 75% of his communication may experience problems. The main purpose of this research is to examine the speech defects observed in the process of gaining speech skills that affect the academic development and social lives of students (5th, 6th, 7th and 8th grades) who are studying in secondary schools according to the opinions of teachers.

Through the research, it was aimed to determine the speech defects observed in students (4th, 5th, 6th, 7th and 8th grades) studying in secondary schools. For this purpose, qualitative research was used in the study. The study group of the study consists of 10 Turkish teachers working in secondary schools in the center of a city in the Southeastern Anatolia Region in the 2021-2022 academic year. The gender factor was not taken into consideration in the teachers who participated in the study, and it was aimed to ensure voluntary participation in the study as a criterion. The study group was asked semi-structured interview questions. The main reason why the study group of the study consists of Turkish teachers is that the activities and practices related to developing speaking skills are carried out especially by Turkish teachers. In the study, a 7-item semi-structured interview form was used as a data collection tool. Preliminary interviews were conducted with Turkish teachers about the students' ability to apply the rules of speech in the lessons, and interview questions were created in line with the data obtained based on the observations and opinions of the teachers. Expert opinion is obtained for the validity of the questions in the data collection form. According to the opinions of the teachers, content analysis was used in the research conducted to examine the speech defects of secondary school students. The aim of the content

analysis is to organize the research process so that the reader can understand the research process by categorizing the data in the focus of certain concepts and themes during the analysis of the data.

In line with the purpose of the research, when the findings about the opinions of Turkish teachers about the students' speaking skills were examined, most of the teachers stated that the students experienced exam anxiety and this situation also affected their language development. When the findings of the Turkish teachers about the activities they applied in their lessons in order to develop the speaking skills of their students were examined, most of the teachers stated that they had made them read audio stories and poems. During the speaking activities, Turkish teachers stated that they observed speech defects in their students such as not expecting the right to speak, using local dialects and insufficient vocabulary. When the findings of Turkish teachers regarding the reasons why their students cannot apply the rules of speech are examined, opinions such as the language used in the family, local dialect, exposure to technology, and being ashamed to speak in public come to the forefront. In line with the answers given by Turkish teachers, when the findings regarding whether the speech skill deficiencies of the students affected their academic success were examined, almost all of the teachers expressed the opinion that academic success was affected by speaking skills. When the findings of Turkish teachers regarding the social relations of students who have problems in speaking skill activities are examined, it is noteworthy that the frequency that shows insufficient social skills of students with speech difficulties is 9. 1 teacher stated that although the social skills of the students who had speech difficulties were sufficient, these students had problems with speaking during the activity process. When the opinions of Turkish teachers regarding whether they found the practices related to the development of speech skills in the training program sufficient or not, opinions were obtained that the educational practices were insufficient, moderate and sufficient.